

Hármaskép Tömörkényről

(A név.) Született valaha egy Petrovics nevű ifjú, aki Petőfiként vonult be a halhatatlanságba. Glatter Radnótként szerzett magának felejthetetlen nevet, s ki Dumitrás-ként kezdte, Darvas néven folytatta. Az is megtörtént, hogy éppen itt, Szeged egyik tekintélyes redakciójában dolgozott egy más mellett Ziegler Géza és Steingassner István, ha bár dolgozataik alá már azt a két nevet kanyarították, hogy: Gárdonyi és Tömörkény.

Tömörkény István ősei valahonnan a bajorok földjéről keveredtek hazánkba a múlt század közepén. A kis Steingassner Ceglédre látta meg Isten fagyos világát, mivel december 24-et mutatott akkor a kalendárium. A ceglédi vasútállomás falán egy tábla ma is hirdeti ezt a jeles eseményt, hiszen ott történt meg. Később Szegedre keveredtek, s mikor az írói vénából egy kis patak novellává tekeredett, eljött az újraeresztelkedés napja: Stein-

gassnerként senki sem lehetett magyar író.

Kalapba gyűjtötték a régi Pallavicini-birtok ősi helységneveit, mind egy-egy cédulára. Aztán bicskát dobta a kalapba, s a fölszúrt cédulán Tömörkény falu neve állt. Hát így történt.

(Ónozó Poldi kocsmája.) A Tisza partján állott hajdanán egy jónevű kocsmá, az Ónozó Poldi. Valahol a mai Sello-ház helyén találhattak rá az akkori szomjazók. Mert szomjúságra elég ok lehetett az a serény kubikosoknak, hogy a vízről meredek pallókon talicskázták föl az érkező homokot, kavicsot, egyéb árut. A jó halászléről híres kocsmában két szoba várta a vendégeket. A piros abrosz a szegényebbek, az italozők asztalát borította a külső helyiségben. Bent fehér abrosszal terítették az étkezőknek, itt foglalt helyet rendszerint az író. A két szoba között mindig nyitva állt az ajtó, beszűrődött tehát a kubikosok minden mondata.

Volt, ki kérdezte: hogyan lehetett Tömörkény

a magyar nyelv kincsesháza? Ugy, hogy a leggazdagabb ládából emelte ki a legfénylőbb kincseket.

(Keskeny posztó.) Tömörkény ritkán társalgott, odahaza is keveset beszélt, még a terített asztaltól is hamar föllált. De éjszaka mindent alaposan meg-hányt-vetett magában, olykor hangosan is. Néha nevetés, szűrődött ki szobájából, no meg lépteinek hangja, mert hajnal háromig le-föl járt. Felesége keskeny posztót helyezett a szőnyegre, mert az rendszeresen kikopott az éjszakai séták nyomán. Az író pedig rötta a kilométereket a keskeny csikon, s izelgette azokat a mondatokat, melyekből vezércikk, tárca, novella született. Azután evett egy kis hideg disznókarajt, mert íróember sem élhet mindig pusztán a szavakon.

*

Tömörkény Erzsébet, a nagy szegedi író lánya ma kilencven esztendő. Edesapja emlékezetével köszöntjük őt.

D. I.

Adalékok — egy Vaszy-műhöz

A Magyar Televízió 2. műsora holnap, vasárnap este sugározza Vaszy Viktor utolsó művét, a Missa pro pace-t. A Rádió- és Televízióújság beharangozó cikke szerint senki nem tudta, hogy Vaszy Viktor halála előtt másfél hónappal (a kézjeggyé tanúsága szerint 1979. január 29-én) készült el a négyszólamú nagyzenekarra és vegyes karra írt miséjével.

Legyen szabad tisztelettel megjegyeznem, hogy én, aki akkor a dóm karnagya voltam, tudtam a műről. A szerző ugyanis több alkalommal felkeresett, ez ügyben, és beszélgettünk alkotásáról. Ezzel a misével Vaszy Viktor tulajdonképpen a szegedi nagy árvíz 100. évfordulójára akart emlékezni. Az volt a szándéka, hogy az évforduló hálaadó szentmiséjén hangozzék el a dómban.

Vaszy Viktor ez idő tájt már sokat betegeskedett, ezért is készült csak el január 29-én a mise. Így már

nem volt idő arra, hogy a dóm énekkara betanulja. Abban egyeztünk meg a zeneszerző-karmesterrel, hogy a dóm felszentelésének 50. évfordulóján, 1980-ban adjuk elő a művet.

A hálaadó szentmisén Vaszy Viktor Bárdos Lajos társaságában jelent meg, március 11-én. Enekkarunkat hallgatva megjegyezte: Méltó kezébe kerül a művem. Másnap délben meghalt.

Miséjét, a Missa pro pace-t öt év múlva fedezték fel hagyatékában. És amikor az MTV szegedi körzeti stúdiója azzal a kéréssel állt elő, hogy a dómban szeretnék felvenni a művet, most mint a dóm plébánosa örömmel teljesítettem kérésüket. Mégiscsak ott hangzott el először, ahová írta. Reméljük, lesz rá lehetőség, hogy egyszer szentmise keretében is bemutatassuk. Talán megírásának tizedik évfordulóján, 1989-ben.

Abraham István

a szegedi dóm plébánosa

A megyei művelődési központ híradója

Megjelent a Csongrád Megyei Tanács Művelődési Központjának kiadványa, az MNK Híradó második száma. A Madurka Györgyné által szerkesztett összeállítás tájékoztatást nyújt az idei országos szakmai művelődési táborokról, a színjátszók, a fotósok összejöveteleiről a szokások, immáron hetedik alkalommal Árpádhalmon megrendezendő megyei ifjúsági klubtalálkozóig. Különböző kulturális eseményeket, rendezvényeket értékelő-műnösítő beszámolót találni a második részben. Az MNK Híradó 2. több pályázati felhívást is tartalmaz harmadik részében, s ismerteti a művelődési központ és a különféle népművelési tárgyú kiadványok tartalmát is.

Az MNK Híradó melléklete („Kulturális ajánlatunk”) változatos kulturális program-sorozatot kínál a megye közművelődési intézményeinek.

Tanácsadó testület

Az Országos Takarékpénztárban csütörtökön társadalmi tanácsadó testület alakult. A vezérigazgató mellett működő testület tagjai: a Fogyasztók Országos Tanácsának, a Hazafias Néprönt Országos Tanácsának, a KISZ Központi Bizottságának, a Szakszervezetek Országos Tanácsának, a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezetének, a Magyar Nemzeti Banknak, a Minisztertanács Tanácsai Hivatalának, továbbá a sajtónak a képviselői. A testületet azzal a céllal hozták létre, hogy összegyűjtsék a takarékpénztári munkával kapcsolatos lakossági véleményeket, s tájékoztassák azokról az OTP vezetést. A tapasztalatokat a pénzügyi felhasználja üzletpolitikájának alakításában, ügyfélszolgálati munkájának szervezésében.

A tanácsadó testületet Tisza László, az OTP vezérigazgatója tájékoztatta a pénzügyi munkájáról, a bankreformmal kapcsolatos elképzelésekről. A társadalmi testület elsőként a lakásépítés és -forgalmazás új feladataival foglalkozik (MTI)

Szabó István filmet forgat Szegeden

A Mephisto és Redl ezredes alkotója, Szabó István Oscar-díjas filmrendező készülő, A próféta című filmjének több fontos jelenetét a napokban Szegeden forgatja. A világhírű rendező készülő művének főhőse egy különös tehetségű, a két világháború között Ausztriában és Németországban működött léleklátó, jós és hipnotizőr, aki hatalmas vagyont szerzett, ám a fasizálódó Németország új hatalmának képviselői is felismerték, micsoda fegyver lehet a főhős, bizonyos Erik-Jan Hanussen tehetsége. A film valóságos és fiktív elemekből építkező meséi el egyén és hatalom eme újbóli konfliktusának történetét.

A próféta főszerepét — a már-már természetesen tartható Klaus Maria Brandauer mellett — az a világhírű svéd színész alakítja, aki Ingmar Bergman jó tíz évvel ezelőtti, Jelenetek egy házasságból című, immáron klasszikus művének férfi fő-

szerepét alakította: Erland Josephson. Két lengyel vendégművész, Grazyna Szapolowska és Adrianna Biedrynska szintén szerepet vállalt a filmben, a nevesebb magyar főszereplők: Bánsági Ildikó, Cserhalmi György, Eperjes Károly, Andorai Péter. A próféta operatőre a szakma egyik legnevesebb képviselője, Koltai Lajos lesz.

Ünnepi koncert

Ünnepi koncerten emlékeztek meg pénteken a Munkásárség Országos Parancsnoksága színháztermében a Munkásárség Vörös Csillag Érdemrenddel kitüntetett Központi Férfikara megalakulásának 30. évfordulójáról. A kórus a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom dalain kívül klasszikus műveket, valamint baszk, ír és finn népdalokat adott elő. Az ünnepségen dr. Tóthpál József, a Kórusok Országos Tanácsa főtákará köszöntötte az énekkart, majd elismerő oklevelet adott át három évtizedes sikeres tevékenységükért, amelyet több mint 1300 fellépés, magyar és nemzetközi versenydíjak, és négy nagylemez is fémlel. (MTI)

Régen várt év számvetése

Évadzáró társulati ülés a színházban

Első ízben tartotta évadzáró társulati ülését a felújított épületben a Szegedi Nemzeti Színház; a tegnap, pénteken délután megrendezett eseményen jelen volt Wiegand Gyula, a városi pártbizottság munkatársa, Juhász Pál, a városi tanács vb. művelődési osztályának helyettes vezetője és Surányi Robertné, az szmt főmunkatársa is. Az ülést Jachinek Rudolf, a szakszervezeti bizottság titkára nyitotta meg, majd Nagy László igazgató értékelte az 1986/87-es évadot.

mámasszony, hol a stukk?

című, a szerző által rendezett darabjával, a nagyszínházban szeptember 12-én Wagner: A bolygó hollandi című operáját mutatják be Kerényi Miklós Gábor rendezésében. A Kisszínházban Sándor János állítja színre Mark Twain Koldus és királyfi-át, a premier napja szeptember 20. Szeptember 26-án balettest lesz a nagyszínházban, s október 17. a premierje itt Shakespeare Hamletjének, amelyet Bodolay Géza rendez. A Kisszínházban november 6-án, az Irma, te édes, a „nagyszínházban” november 21-én az Igor herceg, december 22-én a Jézus Krisztus szupersztár premierjét tartják meg. A következő évadban színre kerül még Verdi Otelloja, Ivo Bresan Diszvacsora a temetkezési vállalatnál című darabja, Ionesco Rinocérosz-a, Thornton Wilder A közönségszervező, Donizetti: Szerelmi bájital és Offenbach: Hoffmann meséi című műve. A Klubszínpadon Bücher Woyzeck című darabját Arkosi Árpád állítja színre, s műsorra tűzik itt B. Turán Péter Melina című darabját is.

Eltávozott a színháztól: Angyal Mária, Szirmai Péter, Gerencsér Lajos, Vársári Mónika, Turpinszky Béla, Kovács Magdolna, Szécsi László, Magonyi Zsolt, Szabó Attila, Tilless Éva és Jankó Andrea, s nyugállományba vonult a színház Liszt-díjas

énekesnője, Karikó Teréz. A következő évadtól a színházhoz szerződött: Fehér Ildikó színművész, Soskó András magánénekes és Pozsonyi Imre ügyelő. A balett-társulat tagjai közé került: Fekete Hedvig, Juronics Tamás, Kocsis Tamás, Kovács Anita, Kőszegi Andrea, Lovas Pál (magántáncos, felállásban), Metzger Márta (magántáncos, felállásban), Németh Dávid, Pápai György, Péntek Katalin, Sárközi Attila, Sárközi Gyula (magántáncos, felállásban), Szentesi Zsuzsa, Tóth Zsuzsanna, Zarnóczay Gizella (magántáncos, felállásban), továbbá két vendég-szólista: Pártay Lilla és Szakály György.

A Szegedi Nemzeti Színház elmúlt évadbeli bemutatói közül névődíjas lett a Várnász és a Hegedűs a háztetőn. Az első ízben adományozott „hat üzem — hét díj” a JATE közönségdíját Jakab Tamás, a konzervgyárak Király Levente, a Defag-ét Misura Zsuzsa, a Szegedi Ruhagyárét Janisch Éva, a Tisza Volánét Vajda Júlia, a Magyar Kenderipari Trösztét Oberfrank Géza és Bognár Zsolt vehette át. A társulat idén az olasz operai díjat Juhász Józsefnek, a Makó Lajos-díjat Kovács Zsoltnak, a Vaszy Viktor-plakettet Misura Zsuzsának szavazta meg, az idén először az alapító által átadott Varga Mátyás-díjat Zsiga György kapta.

D. L.

Hullámsávok, készülékek, antennák

Július 1-jén, szerdán reggel fel hálkor megkezdí rendszeres adását a rádió szegedi körzeti stúdiója. Lapunkban volt már alkalomunk bemutatni magát a szerkesztőséget, a műsorke-sztők elképzeléseit, ezúttal tehát arra vállalkozunk, hogy a vételi lehetőségekkel ismertessük meg olvasóinkat.

A legfontosabb tudnivaló, hogy csak olyan készülék alkalmas a vételre, amelyiken van URH-sáv. (Azoknak, akik műszaki kérdésekben járattanok, tanácsoljuk: ne szégyelljék meg nézni rádiójuk skáláját! És keres-sék a három betűt. Esetleg az ultrarövid hullám német és angol rövidítését, az UKW-t és az FM-et.) Ezen a sávon az OIRT-szabvány tartományában a 66,29 megaherzen sugározza a Kossuth rádió műsorát monóban a szentesi adó, és ugyanígy — a Kossuth-műsor helyett — lesz hallható a szegedi műsor, hétköznapokon reggel fél hattól nyolc óráig, szombaton nyolc és déli 12 óra között, vasárnap 8 és 11 óra között. Nem vé-

letlenül hangsúlyoztuk az imént, hogy „a Kossuth-műsor helyett”, ugyanis ebben a két és fél, illetve 3-4 órában a szentesi adó vételkörzetében az OIRT—URH-sávban csak a körzeti műsor lesz hallható. (Azoknak, akik ragaszkodnak az országos műsorhoz, át kell menniük másik hullámsávra. De nem nagyon érdemes, ugyanis a legfontosabb híreket, a körzeti időjárás-jelentést, az Utinform lényeges híreit, a 6 óra 40 perckor kezdődő Falurádiót (esetenként a Reggeli párbeszédet) s a hét órai Krónika-blokkot, hétfőnként a fél nyolcas sportösszefoglalót átveszi, műsorába építi a szegedi szerkesztőség is.

Aki eddig figyelmesen olvasta sorainkat, észrevehette, hogy még nem szoltunk OIRT- és/vagy CCIR-normás készülékekről. Legyen szó bármilyen OIRT—URH-s meg kétnormás típusról, a 66,29 megaherzre ugyanis mindenképpen beállítható.

A magasabb frekvencia-tartományba eső 94,9 megaherzen is megelhető az adás: ezen sugározza a Szegedre telepített kisadó sztereóban a szegedi műsort. Ezt csak CCIR-szabványos készülékkel lehet fogni, és egyelőre (az Újszegeden építendő adó elkészültéig) csak Szegeden és néhány kilométeres körzetében. Ilyen készülékeket korábban importált is a kereskedelem. Azok többségét hivatalból áthangolták az OIRT-szabványra. Ezek most, hogy sztereóban lehessen venni a szegedi műsort, akár vizsgálva is hangolhatók. A legtöbb, csak CCIR-normás rádió turistaforgalomban került be az országba: az üzletekben ugyanis kétnormás sztereókészülékeket kínálnak. Mint érdeklődésünk-

re a Centrum Áruházban elmondták, 7500-tól 13 ezer 500 forintos árig elég széles a választék. Aki ennél olcsóbbat akar, annak le kell mondania a sztereóvétel előnyeiről.

Ennyit tehát a készülékekről. A műsortrendről közbevetőleg el kell mondanunk, hogy a szegedi stúdió nemzetiségi adásokat is készít, július elejétől. Szerdánként, csütörtökönként dél-alföldi riportokat szombatonként fél-fél óráig, Szegeden készült szlovák és román nyelvű műsorokat hallhatnak a Bartók rádió programját figyelők. Vasárnaponként 8-tól 9-ig ismét a nemzetiségi műsoroké az éter, de ekkor már nem az egész országban, hanem csak a három megyében, körzeti sugárral. S kilenc órákor magyar nyelvű adásra, ugyancsak sok zenével, riportokkal színesített műsorra lelhet, aki az URH-Kossuthra, vagy a szegedi sztereóadásra állítja rádiója keresógombját.

Végül még egy, nyilván olvasóinkban is felmerült kérdésre szeretnénk választ adni. A központi antennáról ejtsünk hát szót. Valamennyi szegedi központi antennáról behető a 66,29 megaherzen sugárzott adás, s a lakótelepi, úgynevezett nagyközösségi antennák leg-többjéről a 94,9 megaherzen is — tudtuk meg a Szekla-kirendeltségen.

Ugy tűnik hát, hogy viszonylag kevesen maradnak ki a körzeti rádióadás hallgatóinak köréből. Csak azok, akiknek régi típusú URH-sáv nélküli készülékük van. De lehet, hogy július elsejéig még ők is megmondolják magukat. OIRT-normás URH-sávú rádió ugyanis viszonylag olcsón kapható.

Pálfi Katalin